

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi steinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peţit 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi invoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

„Elveţia orientală“

— Din un articol al lui Dr. M. Polit. —

În numărul de Vineri, 19 Aprilie c. al ziarului „Világ“ valorosul bărbat politic al Sărbilor, Dr. Mihail Polit, publică cu titlul de mai sus, un remarcabil articol, privitor la democraţie şi a chestiunea dreptului electoral universal. D-l Polit reaminteşte, că înainte cu 38 de ani dânsul a pronunţat în cameră aceste două cuvinte: „Elveţia orientală“. Erau şi atunci timpuri de criză. Partidul lui Deák era în decadenţă şi deja la 1875 s-a format marele partid liberal. Tisza Kálmán devenise primministru. Releveză novela electorală dela 1874 asupra căreia şi a situaţiei de atunci îşi face reflexiile. Trecând apoi la stările actuale, scrie reflexiile vrednice de atenţiunea publicului nostru, ce le dăm aci în traducere. Ele sunt identice cu ideile şi niziunile noastre.

Ită ce scrie venerabilul bătrân Polit:

În starea tristă de azi din Ungaria, care stă în legătură cu lupta ce se face pentru reforma electorală şi democraţie, află de lipsă a da explicaţiune expresiunii „Elveţia orientală“, ce am folosit-o cu privire la Ungaria înainte cu 38 de ani.

Nu mi-a trecut prin minte să cer transformarea Ungariei după modelul cantoanelor din Elveţia. Desvoltarea istorică a Ungariei este cu totul alta, ca a republicii elvete. Dar cantoanele elvete seamănă cu comitatele ungare, cu guvernarea autonomă largă de odinioară a acestora. Suveranitatea de canton de azi este foarte mărginită, pe când guvernamentul autonom al comitatelor de odinioară a fost atât de larg, încât comitatul Ugocsa a putut să zică „Ugocsa non coronat“. E adevărat, că în comitatele de odinioară domnea ordinea de clasă, democraţia nu exista. Dar comitatele de odinioară erau intru atât democratice, încât se concedeă fiecăruia a vorbi în limba sa maternă.

În desvoltarea Ungariei cea mai mare greşală a fost, că gentry-ii maghiari şi maghiarizaţi n-au ştiut să se acomodeze democraţiei. Barbaţii de stat englezi ştiu să se acomodeze recerînşelor timpului. Aceasta am văzut-o zilele trecute, cu ocazia marelui greve a muncitorilor din minele de cărbuni. Iar în Ungaria bărbaţii de stat maghiari voiesc să rezolve chestia muncitorilor cu mijloace de forţă.

De prezent deviza în Ungaria ar trebui să fie: *democratizarea comitatelor*. În aceasta şi-ar găsi Ungaria adevărata ei putere. Azi comitatele sunt atât de decăzute, încât la o poruncă ministerială trimisă din Budapesta, votează încredere ori cărui guvern. Dar pentru democratizarea comitatelor este de lipsă reforma electorală şi în comitate. În aceste ar rezida forţa Ungariei. Centrul nu poate apăra ţara faţă de veleităţile vieneze.

Şi democratizarea comitatelor şi a oraşelor stă în strânsă legătură cu *chestiunea naţionalităţilor*. Popoarele nemaghiare reprezintă democraţia în Ungaria, deoarece la ele nu există, cu puţine excepţii nici aristocraţie, nici gentry. Dar de prezent, când gentry-ii maghiari şi maghiarizaţi dominează în comitate, democraţia e redusă cu totul. Pentru validitatea democraţiei este de lipsă reforma electorală, şi anume nu numai privitor la camera, ci şi referitor la comitate şi în acest caz s-ar putea uşor rezolvi chestiunea naţionalitate.

Iusth pune mare pond pe rezolvirea potrivită a chestiunii de naţionalitate şi foloseşte de multe ori corect expresiunea „*egemonie maghiară*“. În chestiunea reformei electorale însă întrebunţează şi el expresiunea „*supremaţia maghiară*“. Noi naţionalităţile recunoaştem egemonia maghiară, căci aceasta e asigurată prin desvoltarea istorică a rasei maghiare şi prin raporturile sociale în Ungaria, dar nu recunoaştem *supremaţia*, pentru că egemonia înseamnă *conducere*, pe când

supremaţia e domnie, stăpânire. Supremaţia nu poate fi nici când în concordanţă cu adevărata democraţie. Şi cu privire la supremaţia maghiară este mare rătăcire a crede, că *integritatea Ungariei s'ar surpa fără dominaţiunea maghiară*. Doar în Elveţia cele trei naţionalităţi: germanii, francezii şi italienii n'au aplicaţii centrifugale, pentru-că în Elveţia este asigurată existenţa naţională şi autonomia democratică a celor trei naţionalităţi.

Dar dacă bărbaţii de stat maghiari rămân nestrămutaţi pe lângă conceptul, că Ungaria este *stat omogen* şi din cauza aceasta, ca în un stat afirmative omogen, nu poate exista chestiune de naţionalitate: atunci chestia de naţionalitate în Ungaria, ca în un *stat de fapt eterogen*, o va rezolvi Austria, pentru-că dreptul electoral universal, al *solicietăţii tocmai cercurile vieneze normative*.

În Austria dualismul e considerat de o mare rătăcire şi în privinţa aceasta sunt de aceeaşi părere Nemţii şi Slavii. În Austria e un ideal, că să ne întorcem la diploma din Octomvrie. Mi-aduc aminte, când Ludovic Kossuth venise cu ideea confederaţiunii dunărene, bărbaţii de stat ai ungarilor — şi asta o ştiu dela Paul Somssich — au declarat, că mai bine în Reichsrath-ul din Viena, decât în Camera din Bucureşti ori în Scupcina din Belgrad. Niziunţa cavalerului de Schmerling, ca dieta transilvană să trimită deputaţi în Reichsrath, a reuşit. Dr. Raţiu, conducătorul de atunci al românilor, a fost membru în Reichsrath-ul din Viena.

Dar croaţii şi sârbii, însufleţiţi pentru „frăţietatea cu ungarii“, s'au împotrivit categoric planurilor cavalerului de Schmerling. Parlamentul croat în Agram şi congresul voivodatului sârbesc în Karlovaţ, n'au voit să trimită deputaţi în Reichsrath. Dacă însă s'ar fi întâmplat aceasta, cavalerul de Sch-

merling — îmbărbătat — ar fi ordonat în tot cazul alegeri directe în Ungaria (întocmai cum mai târziu în Boemia) şi lui Schmerling i-ar fi reuşit de bună seama să facă şi el alegeri ca cele din 1910 făcute de Khuen.

Pentru mine e clar că *ungurii nu mai au astăzi greutatea, nu mai au puterea pe care au avut-o la 1867*, când au constrâns Austria să facă transacţiunea, şi cu atât mai puţin pot să aibă azi ungarii puterea ce-au avut-o la 1848, când Austria a cedat fortăreţele şi armata guvernului Kossuth. Azi forţa, puterea de stat e în Viena. În privinţa aceasta e caracteristic şi faptul neînsemnat, că actualul guvern n'a fost în stare să îndepărteze pe generalul Auffenberg, ministrul de război.

Monarhia merge spre mari transformări. Transformările aceste se petrec tocmai în spiritul „*Elveţiei orientale*“, în spiritul *egalei îndreptăţiri a tuturor raselor*, cu garantarea fiinţei lor naţionale şi cu afirmarea *democraţiei*. Ungurii, şi bărbaţii de stat unguri trebuie deci să se grăbească, ca în Ungaria *fiinţa popoarelor nemaghiare să fie asigurată*, — cu un cuvânt, ca în Ungaria să se poată afirma adevărata democraţie şi ca Ungaria să aibă aceiaşi înfaţişare ca Elveţia, unde democraţia e stăpână, iar naţionalităţile figurează ca individualităţi etnice deosebite, căci altcum, în monarhia habsburgică se va realiza nu numai trialismul, dar şi federalismul.

Ce fac însă în situaţia dată bărbaţii de stat maghiari, — înţeleg pe cei cari sunt la putere? În clipa când Anglia prezintă în cameră homerule-bill-ul, bărbaţii de stat unguri scot din vigoare homerulele Croaţilor! Ceeace se petrece azi în Croaţia, e şi adevărat un scandal european. Încă Björnson şi Tolstoi le-au scos faimă rea ungarilor în Europa. Azi, din pricina scandalului din Croaţia, Europa a început deja să aplice în contra

ungurilor vorba lui Napolen I-ul: „Grattez le Russe...“ cu variaţia, însă, că: „Grattez le Magyar et vous trouverez le Tartar.“

Înainte cu 38. de ani Tisza Kálmán m'a atacat vehement pentru „Elveţia orientală“, dar mai vehement a atacat pe partidul independentist şi 48-ist, pentru că acest partid stăruia pentru democraţie şi împăcarea cu naţionalităţile. Tisza a calificat aceasta de „uşurătatea păcătoasă“. Eu însă zic, că aceia comit „uşurătate păcătoasă“, cari în secolul al XX-lea în Europa sunt contra democraţiei şi să silească a zădărnici dreptul de sufragiu universal.

La situaţie. Lukács întorcându-se din Viena ca prim-ministru, şi-a reconstruit cabinetul. Toţi miniştrii de până acum rămân, păstrându-şi portofoliile. Nou ministru este Teleszky, la departamentul finanţelor. Lukács ia şi portofoliul de interne şi croat.

După reconstruirea definitivă, noul cabinet va merge la Viena, spre a se prezenta M. Sale. Aceasta se va întâmpla mâine, Marţi, sau poimâne, Miercuri, când noii miniştrii vor depune jurământul. Atunci se vor convoca corpurile legiuitoare şi se va prezenta noul cabinet în amândouă camerele legislative. Astfel icona situaţiei parlamentare să va desvălui abia în decursul acestei săptămâni, când Lukács va iniţia tratative şi cu opoziţia.

Cătră un ziarist Lukács a spus în preajma numirii sale de premier, că el vine cu program propriu. Stând pe baza de la 67, voiesc să rezolve divergenţele actuale prin un *compromis*.

Baza compomisiului — a zis mai departe Lukács — e *reforma liberală a dreptului electoral şi pronunţat democratic*, în formă de eşa, încât ea poate mulţumi şi pe iusthişti.

Vorbe frumoase, dar încă numai vorbe!

Delegaţiunile. »Magy. Táv. Ir.« e informat, că Lukács a tratat în Viena cu factorii competenţi şi în chestia con-

+ Petre Liciu.

Bucureşti, 6 Aprilie v. 1912.

Nu mai erau decât câteva clipe şi trebuia să bată miezul nopţii. Şi săbătându-se într-o luptă, care îl doborî, sufletul lui Petre Liciu trecu într-o lume mai bună. L-au plâns amarnic cei ce erau în jurul patului lui de suferinţă, şi când au venit aceia în mijlocul cărora şi-a trăit jumătate din viaţa lui, au rămas împietriţi în faţa corpului nelusufleţit şi siroaie de lacrimi brăzdau faţa, suspine dureroase le întretăiau vocea.

Şi când ştirea tristă a fost cunoscută până în cele mai mari depărtări, fiecare vărsa lacrimi calde pentru cel pierdut.

Cel ce înveselise o viaţă de om, cel ce intrupase de-atâtea ori durerile şi nevoile celor mulţi, rămănea pentru prima oară în viaţă, rece; el, care vesnic văzuse, auzise şi simţise totul din jurul lui, nu mai putea să fie bun ascultător.

O! şi erau atâtea, cari nedesădăjuiţi îşi ridicau ochii plini de lacrimi către el, şi îndrăgneau cu vocea stănsă ca să-l chemă! Dar, înzadar. Toate chemările erau de prisos, toate rugile şi lacrimile rămăneau fără putere.

Şi natura, par'că simţitoare dure-

rilor tuturor, începuse să se intristeze. Şi trei zile, trei zile, cari treceau ca fulgerul par'că venind ceie nu se mai puteau sătura văzându-te, a plâns şi ea cu durere pe cel plecat dintre noi!

O! şi te-au dus suflute mare şi bun, din casa aceea, în care ai suferit atâtea şi te-au aşezat în Casa Domnului. Şi tinerii şi bătrânii şi acei cărora tu le erai dascăl îngăduitor şi acei cărora le erai prieten, te-au dus pe braţele lor de te-au pus în acea înspăimântătoare trăsură, care singură rămăne veşnic indiferentă.

Şi au venit toţi, cari te văzuseră vre odată, şi te-au văzut pentru cea din urmă oară, şi din colţul genei lor s-a strecurat o lacrimă de cristal.

O! şi a venit şi ziua când trebuia să te întorci de unde ai plecat! Şi pe rând s-au strâns prietenii şi admiratorii tăi, şi cei mai aproape de tine au încercat să spună cine ai fost şi ce ai făcut tu pentru acest neam, pe care l-ai iubit atâtea. Şi te-au pus apoi în trăsura aceea acoperită cu flori, şi ai pornit în plânsetul tuturor şi ai stat pentru cea din urmă oară în faţa templului, în care ai slujit cu cea mai mare sfinţenie.

Şi, iar au încercat vechii şi bunii tăi prieteni să-şi amintească din timpurile tinereţii tale de muncă, şi elevii tăi şi-au unit într'un singur glas ca să

spună cu o voce detunătoare că pentru ei tu n'ai murit.

Şi te-au poruit spre climitir. Convolu nesfârşit a urmat rămăşişelor tale şi la capătul lumii să fi fost noua locuinţă a corpului tău, până acolo te-am fi urmat. În tăcere, liniştiţi, aşa păream că eram cei ce te-am însoţit. O! dar ce era în suflutele noastre numai noi puteam şti!

...Şi ne-am trezit în faţa gropii tale. Bătrânul tău tată, albit de vreme şi de durere, rudele şi prietenii tăi, acei, cari te-au văzut jucând pe scene, acei cărora le erai drag şi scump lor prin faptele tale de bun patriot, s-au strâns în jurul gropii aceleia.

Şi când monotonul «Veghica pomnerei!» s-a desprins din glasurile slujitorilor altarului, când ciocii cei fără milă te-au răpit nouă şi te-au coborât în groapă, cine, cine nu plângea!

O! şi te-au băgat sub pământul atât de primitor! Şi de-asupra mormântului tău proaspăt am pus flori albe ca sufletul tău, albastre ca idealul tău de bine, roşii, cari arătau căldura sufletului tău, frunze verzi ca speranţa ta pentru viitor! Şi au venit rând pe rând ceie te-au iubit, te-au privit pentru cea din urmă oară, şi şi-au luat rămas bun de la tine.

...Şi am plecat cu toţii, zdrobiţi de durere. Şi pe drum ne-ai spărut în toate creaţiile tale. Şi te-am văzut

pentru cea din urmă oară în Moislică «Lipitoarea satului», şi te-am văzut în Ştefăniţă, pe care l-ai purtat împreună cu umbra marelui său înaintaş până în Bucovina furată nouă, şi te-am văzut în cămătarul din «Bani» şi în falşul «Revizor», şi în «Funcţionarul de la domeni» al prietenului tău bun Locusteanu, şi în Drul Tockeramo din «Taifun» — şi toate intrupările tale au trecut prin faţa ochilor noştri ca într-un fil de cinematograf...

O! nu te vom mai vedea de-acuma nicăieri!

Nici în templul artei pentru care te-ai jertfit pe tine însuşi, nici la instituţia căreia îţi dăduşei din sufletul tău mare, nici în acel depărtat oraşel plin de idealuri şi de viaţă nouă din munţi, nici nu vei mai purta cuvântul de apostol peste hotare, nici nu vei mai cugeta să apari în alte încercări, în care să-ţi fi putut arăta o altă calitate, şi nu vor mai încerca idealistii să te trimeată în palatul ţării, unde cuvântul tău cald ar fi fost de nevoie!

Nu, căci tu nu vei mai fi printre noi!

O! dar cuvintele tale de căldă îmbărbătare le vom auzi până în clipa când ne vom strămuta acolo unde eşti şi tu acum. Sufletul tău ne va călăuzi pretutindeni în viaţă, icona ta va fi pururea cu noi.

Şi te vom avea astfel fiecare în noi, şi numele tău pe buzele noastre, şi sufletul tău în sufletul nostru şi când vom fi desădăjuiţi, tu ne vei face veseli, şi când vom fi poate prea veseli tu ne vei aduce aminte cu vocea aceea caldă de cei ce suferă undeva departe.

Şi tinerii şi bătrânii, vom călca pe urmele paşilor tăi, şi tu vei vedea de-acolo de sus, cum rând pe rând lucrurile pentru cari tu ai luptat se vor închiega din ce în ce mai puternic.

Şi când cei ce sunt astăzi tineri, vor fi albi, sufletul tău veşnic nemuritor, va tresări de bucurie privind la ei, şi când încet unul câte unul vor pleca spre tine, tu, suflet mare şi bun, vei iesi înaintea lui, şi-l vei sfătui cu aceiaşi dragoste cu care ai sfătuit până acum pe toţi, şi toţi te vor asculta pe tine.

Şi acum, Prea a tot Puternice, dacă acel ce-a fost Petre Liciu va fi greşit Tie cu ceva cândva, iartă-l! Şi iartă şi pe acei, cari nici în faţa lui Liciu mort n'au putut ierta că el a fost prea bun şi prea mare Român şi au încercat a-l mai coborî!

Cu lacrimile în ochi te rugăm, şi Tu nu rămănea nelindurător rugămintelor noastre!

Traian Gh. Dimitriu-Şoimu.

vocării delegațiilor. S'a stabilit, că delegațiile se vor întruni în 30 l. c. în Viena și guvernul comun va cere o indemnitate de buget pe 6 luni.

Inchiderea parlamentului României. Alaltaeri a avut loc ultima ședință — de închidere — a parlamentului României.

In mesajul citit la închidere, regele a relevat în primul rând legea pentru organizarea meseriilor și asigurarea muncitorilor, prin votarea căreia, parlamentul a adus liniștea și siguranța de viață și dezvoltare a clasei meseriașilor.

In al doilea rând relevă legiuirile privitoare la industrie și la proprietățile de mână moartă trecute în posesiunea statului pentru a fi vândute în loturi la țărani, apoi legile financiare pentru scutirea de impozite a micilor proprietăți urbane și a micilor patente, precum și reducerea taxelor vamale în vederea ieftinirii traiului.

Aminteste apoi despre reforma universitară și despre modificarea legii sinodale, prin care s-au curmat controversele dogmatice, iar alegerea noului Mitropolit-primat și noulor episcopi a asigurat mersul liniștit al organizării bisericești. Intre altele a mai amintit Suveranul și legea pentru acordarea drepturilor politice ale Dobrogenilor — și a sfârșit mulțumind membrilor parlamentului în numele său și al țării, pentru opera ce a săvârșit-o.

Dacă împrejurările externe nu vor necesita o sesiune extraordinară, parlamentul va rămâne închis până la toamnă.

Pentru Croația. Din Viena se anunță, că deputații dalmatini din Reichsrat au decis să nu înțeleze cu lupă contra guvernului în parlament, până când nu să va restabili ordinea constituțională în Croația.

O întrebare!

Din izvor absolut autentic ni-se comunică, că zilele acestea Vasile Mangra și Eugen Brote au fost la Vinerea, unde au avut mai multe întâlniri cu Dr. Ioan Mihu în casa notarului de acolo.

In baza acestei comunicări ne permitem a întreba cu tot respectul pe d-l Mihu:

Dacă e adevărat sau nu, că cei doi camelonii politici au fost la dânsul și dacă da, în ce scop?

Jubileul societății „Petru Maior”

— Dela raportorul nostru special. —

Budapesta, Sâmbătă seara.

Vă trimit în fuga condeiului câteva impresii din prezinta serbărilor jubulare ale societății „Petru Maior”.

Sosit aici azi dimineață după o noapte nedormită din cauza multimei călătoriilor pe linia Brașov-Cluj-Budapesta, primul meu drum a fost la societatea „Petru Maior”. Era pe la 8 dimineață, când trecusem pragul localului societății jubilate în societatea unui amabil membru al comitetului aranjator, care mă întâmpinase la gară. Un local, deși modest, în etajul al doilea din strada Matia, dar prietinesc și curat.

Membrii prezenți, între cari vice-președintele societății, m-au primit cu multă amabilitate dându-mi toate informațiile de lipsă.

Din numeroasele scrisori și telegrame de felicitare sosită în decursul zilei la adresa societății remarc următoarele:

Profesorul Dr. Weigand, cunoscutul savant și director al seminarului român din Lipsa, relintors zilele trecute dintr'o călătorie științifică întreprinsă în Albania, felicită în termeni călduroși societatea în numele său și al societății române studențești din Lipsa, al cărei președinte de onoare este.

D-l Nicolae Iorga a adresat societății jubulare următoarele cuvinte de încurajare:

„Vă rog să vă amintiți totdeauna, că fiecare națiune valorează cât cultura, energia și solidaritatea ei și atât.”

D-l Dr. Mihu din Orăștie trimete societății pe lângă urări de bine o sumă

de 2000 cor. ca din dobânzile acestei sume an de an să se capitalizeze a patra parte, iar restul să se folosească pentru premiare lucrărilor literare-științifice mai însemnate ale membrilor societății.

După un scurt popaz în localul societății, mi-am depus bagajul la hotel, iar de aci am plecat la cafeneaua „Jägerhorn” ca să întâlnesc pe fruntașii neamului, cari tocmai se pregăteau a ținea o constătuire confidențială. Am întâlnit pe veneratul nostru președinte al partidului George Pop de Băsești înconjurat de d-nii Dr. Mihali, Dr. Lucaciu, Dr. Vaida, Dr. Maniu, Dr. St. Cicio Pop și Dr. Boia. Ceilalți membri ai comitetului încă nu sosiseră la Pesta. Sunt așteptați pe deseară și mâine dimineața, mulți dintre ei fiind reținuți la sinoadele din Sibiu și Arad, cari deabia astăzi s'au sfârșit.

Despre conferința confidențială de azi n-a transpirat nimic în public. Hötărări nu s'au luat, în schimb s'au desbătut și comentat unele dintre cele mai importante chestiuni de actualitate, cari agită opinia publică românească. Nu greșesc, dacă presupun, că între altele și chestiunea atentatului în înfrățirea episcopiei gr. cat. maghiare a preocupat pe fruntașii noștri.

Ședința plenară a comitetului se va ținea, după cum am telefonat, deabia luni, așteptându-se sosirea și celorlalți membri ai comitetului partidului național.

Serbările de mână și poimâne ale societății „Petru Maior” promit o reușită frumoasă. În decursul zilei de azi au sosit numeroși foști membri ai societății, ca să aducă prinos de recunoștință societății jubilate, în mijlocul căreia au petrecut unii dintre cei mai neuitați ani ai tineretii lor. Se regretă și se cimentează mult faptul, că nici unul dintre arhierii bisericeilor noastre nu va fi prezenți la serbări. Episcopii Cristea și Pap și-au scuzat absența, parte din cauze sanitare, parte fiind ocupați și oboseți de agenda sinodale. Absența arhierilor noștri va detrage în tot cazul mult din splendoarea serbărilor. Și-a scuzat deasemenea absența și primul președinte al societății d-l Partenie Cosma. Coincidența aceasta este în tot cazul regretabilă.

O penibilă impresie face știrea, ce s-a lătit azi după amiază, că universitatea va fi reprezentată în mod oficial la serbări prin reneatul Sephescu. Se prevăd momente neplăcute.

Seara de cunoștință a fost foarte animată și a avut un caracter foarte familiar. A fost de față la 300 persoane, între cari numeroase dame. S-au rostit câteva discursuri însuflețite. Președintele societății Groza a salutată în termeni călduroși pe oaspeți. Au răspuns d-nii Dr. Mihali și Dr. Lucaciu dând espreșiune bucuriei generale, pe care a produs-o în sufletele tuturor jubileul societății și îmbărbătând la muncă și dragoste de neam generațiile de astăzi, viitorul neamului. D-l Ionel Rădulescu, simpaticul nostru tenorist ne-a însuflețit prin câteva doine. La 12 oare serata a luat sfârșit.

Rip.

Ca întregire la acest raport mai dăm următoarele dela convenirea de cunoștință, informații primite de ziarul „Seara”:

Oaspeții au aclamat pe d. T. Mihali care adânc mișcat de acest gest simpatil s'a ridicat în tăcerea generală și a rostit următoarea cuvântare:

Am venit cu plăcere în mijlocul studenților români din Budapesta. Ne vedem adunați toți aceia cari avem același ideal, același sentiment și același cult. Mulțumim tinerimei universitare care ne-a dat peilte a vedea progresul realizat pe terenul cultural.

Noi bătrânii suntem veseli când putem constata acest progres și ne procură o satisfacție sufletească, fiindcă o pleiadă de tineri vor primi moștenirea noastră.

Sunt fericit că azi ne aflăm în mijlocul dv. și dorim succes acestor serbări.

După dânsul ia cuvântul părintele Dr. Vasile Lucaciu, vorbind cu mare însuflețire. Intre altele a zis:

A răsunat buciulul peste toate plaiurile. În acest buciul a suflat tinerimea din Budapesta, grupată în jurul unui nume istoric, reprezentant al unui ideal ce ne însuflețește pe toți. Strigătul culturale a avut răsunet și lată-ne pe noi adunați aci ca reprezentanți ai milioanei de români veniți să serbăm cu d-v. sârbătoarea aceasta culturală de mare însemnătate.

Datoria noastră este să fim pătrunși în mod sincer de acest ideal al culturii naționale.

Ușor este, ca aci la masă să ne însuflețim, dar să văd virtutea românească, oțelită în luptele vieții, ori unde să fie și ori cine să fie dușmanul.

In luptă cu el, dușmanul să găsească plepturi de oțel.

Dela ordinea zilei.

— Statistica reformei electorale. —
Maghiarii își câștigă prieteni. —

Ziarele din Budapesta scriu, că în oficiul de statistică regnicolar se lucrează cu mare zor la datele statistice necesare pentru reforma electorală. Lucrearea a inițiat-o fostul guvern al lui Khuen, dând ordinul, ca prelucrarea datelor să se termine până în 1 Iunie c. Și probabil se va și termina. La aceasta muncă sunt angajați 700 de oameni.

Oficiul statistic a primit dela guvern coalele cu întrebările, cari se întregesc de pe buletinele de recensământ. Textul coalelor și datele induse în ele formează secret de oficiu, dar „Pesti Napló”, după cum afirmă, a pus mâna pe o astfel de coală și din întrebările cuprinse în ea se pot face unele deducții în ce privește directiva, în care s'a proiectat reforma.

In coală sunt împărțiți în două grupuri mari bărbații din țară, conform etății. In grupul întâiu se înregistrează toți bărbații în vârsta dela 24—29 de ani, în grupul al doilea cei trecuți de 29 de ani. Aceste două grupuri se împart apoi fiecare în două clase: cei-ce au știință de carte și analfabeții. Urmează apoi întrebările:

1) Are ca limbă maternă limba maghiară?

2) Are ca limbă maternă limba germană? (Știe ungurește? Nu știe ungurește?)

3) E de altă limbă maternă? (Știe ungurește? Nu știe ungurește?)

Din gruparea aceasta a întrebărilor se poate face deducția, că în proiect se intenționează a face unele favoruri elementului german, față de celelalte naționalități, fie cu privire la vot, fie la împărțirea cercurilor electorale.

Va să zică iarăși s'ar face selecțiune între cetățeni. De-o parte favorizată Maghiarii și Nemții, de altă parte nedreptățile și scurtate în drepturi celelalte naționalități.

Așa se înțelege în Ungaria actuală principiul egalității și al sufragiului universal!

Celelalte întrebări se referă la locuințe, la proprietatea fonciară, la dări și la ocupație — tot lucruri, cari nu cadrează cu sufragiul universal fără restricțiuni!

In ședința de Vineri a camerei austriece s'a continuat discuția asupra răspunsului primministrului Stürgkh, ce l-a dat Joi la interpelețiile, făcute în chestia suspendării constituției croate.

Discuția a fost foarte vehementă și s'a accentuat în special solidaritatea Slavilor, iar la adresa Ungurilor au răsunat cuvinte aspre, osânditoare.

Au vorbit între alții Dr. Fiedler, fost ministru ceh, apoi Dr. Krek, deputat sloven, Dr. Balthak din Dalmația, Dr. Leo polon, Steckler etc. Fiedler a zis, că Cehii se alătură cu toții la nižuințele Slavilor de sud. Dr. Krek dozește, ca aceasta discuție să fie un protest înflăcărat contra politicii maghiarilor, care în privința istoriei și dreptului e falșă și își bate joc de morală. Cu toții cer restabilirea ordinii legale.

Cum vedem, guvernele maghiare cu apucăturile lor despotece, câștigă tot mai mulți prietini cauzei maghiare!

De la sinoadele bisericii ortodoxe.

Sinodul arhidiecezan.

— Raport special —

Sibiu, 21 Aprilie n. 1912.

Ca întregire a raportului nostru despre sinodul arhidiecezan din numărul ultim, dăm continuarea ședinței a șasea, de Vineri d. a. și ședința de Sâmbătă, cu care s'a încheiat sesiunea sinodală. În ședința de Vineri d. a. s'a continuat discuția asupra zidirii seminarului, vorbind propunătorii. În urmă cu majoritatea de voturi s'a primit propunerea d-lui P. Cosma, publicată în nrul trecut.

După aceasta a urmat raportul comisiunei școlare, asupra raportului consistoriului în chestia învățământului din școlile populare. Comisiunea face propuneri mai multe, la cari vorbește deputatul Dr. Ioan Șenchea, declarându-se contra primirei lor, fiindcă nu

duc la scop. Părerea sa e, că consistoriul să se pună în înțelegere cu guvernul, ca să se stabilească bine, care e cerul de competență al organelor guvernului, peste cari acestea nu pot să treacă?

Vorbește la obiect Lazar Triteanu, care face o nouă propunere, acceptată din partea sinodului, în locul propunerii prime a comisiunei școlare, apoi deputații Vasile Damian, Dr. Onisifor Ghibu, Dr. Ioan Șenchea, Dr. Ioan Lupaș — în urmă se primesc celelalte propuneri ale comisiunei școlare.

Tot comisiunea școlară raportează prin raportorul, Dr. I. Lupaș, asupra raportului consistorial în chestia numărului școlilor populare, cari, după raportul consistoriului, s-au împuținat cu 191. Comisiunea propune luarea la cunoștință a raportului consistorial și a pașilor întreprinși pentru susținerea școlilor noastre.

La discuția asupra propunerii comisiunei, de a se prelinina în buget suma de 10,000 cor. pentru elevii săraci din secția pedagogică a seminarului, și asupra propunerii, ca teologii să facă examen și din studiile pedagogice și să funcționeze ca învățători până la alegerea lor de preoți, — au participat domnii: Nicolae Borzea, Lazar Triteanu, Nicolae Bogdan, Romul Furduiu, Dr. G. Proca și I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu.

Escol. Sa prezintă o scrisoare a marelui mecenat Vasile de Stroescu, care a trimis 25,000 coroane, în scopul creării unei sucrescențe bune dascălești. Se fac ovățiuți zgomotoase d-lui Stroescu. Propunerile comisiunei, se primesc, cea din urmă la stilizarea făcută de deputatul Lazar Triteanu.

Ședința a șaptea. Sa ținut Sâmbătă, în 20 Aprilie, n. la orele 9 dimineața.

La ordinea zilei se pun alegerile consistoriale. Se fac alegerile asesorilor în senatul școlar și cel epitropesc.

Se alege comisiunea scrutinătoare și se dau buletinele. Au votat 48 de deputați. Comisiunea scrutinătoare se retrage, pentru a se face scrutiniul, iar sinodul continuă desbaterile.

Deputatul Dr. Nicolae Vecardea propune, în numele comisiunei organizatoare, ca propunerile deputaților Dr. Vlad, și Dr. Lupaș să fie transpuse consistoriului spre luare în considerare. Propunerile se cuprind în raportul despre ședința a cincia a sinodului arhidiecezan.

In numele comisiunei financiare raportează referentul Dr. Vasile Preda.

Rațiociniile anului 1911, — la propunerea comisiunei, — se iau la cunoștință cu aprobare, și consistoriului se dă absolutul obișnuit.

Rațiociniile librăriei și tipografiei arhidiecezane pe anul trecut se aprobă și se dă absolutul îndatînat pe seama comisiunei administrative a acestei instituțiuni.

Raportul consistoriului, în chestia fundațiunei Șaguna, la propunerea aceluiași raportor, se ia la cunoștință, și reprezentanții, care administrează fundațiunea Șaguna, i se votează absolutul. Budgetul anului viitor a fundațiunei se aprobă.

Raportul consistoriului despre împărțirea ajutoarelor din fundațiunea Andronic, la propunerea aceluiași raportor, se ia la cunoștință cu aprobare.

Urmează comisiunea bisericească. Raportor Dr. V. Saftu. Propunerea deputatului Nicolau Bălan, în chestia unui orfelinat pentru copii orfani de preoți, se predă, la propunerea comisiunei, consistoriului arhidiecezan, spre studiere și prezentarea unei propuneri concrete în chestia aceasta.

In numele comisiunei bisericești raportează Dr. Nicolau Bălan asupra propunerii deputatului Oct. Goga, referitoare la dotațiunea preoților.

După o motivare lungă și temeinică propune, ca sinodul să roage pe Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu, ca punându-se în înțelegere cu ceilalți Preasfințiți Arhieri, să întreprindă pașii de lipsă atunci, când va sîla momentul de putrivit.

Deputatul P. Cosma propune, ca chestia să fie înaintată consistoriului mitropolitan, pentru a prezenta aceasta o propunere congresului ce se va întruni la toamnă.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu, încă e de părere, că aceasta e calea cea mai bună, pentru a se ajunge la bun rezultat. În urmă se primește propunerea deputatului P. Cosma, acceptată și din partea comisiunei.

Cu privire la coală parte a propunerii dep. Goga, privitoare la regularea stolei, comisiunea propune, ca consistoriul să o esecutive în parte. În urmă sinodul primește propunerea P. C. Sale Protosincelului Dr. Roșca, ca afacerea să fie predată consistoriului pentru studiere.

Deputatul I. A. de Preda raportează în numele comisiunei organiza-

toare în chestia pragmaticeii. Propune să fie transpusă afacerea consistoriului spre studiere și raportare la sinodul proxim. Și până atunci însă să se mai voteze ca adans la scumpete încă 10%, din salariu pe seama funcționarilor arhidiecezel, cu începere dela 1 Ianuarie 1912. Acelaș adaus să se voteze și pe seama protopresbiterilor.

P. C. Sa, Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roșca, propune, ca salariul profesorului Tim. Popoviciu să fie urcat, cu începere dela 1 Ianuarie 1912, la 2000 cor., și 600 cor. bani de cortel. Se predă consistoriului; iar propunerea comisiunei se primește.

Același raportor propune în numele comisiunei organizatoare, ca propunerea deputatului O. Goga, referitoare la retribuirea protopresbiterilor pentru participarea la esamene, și pentru vizițiunile canonice, să se predee consistoriului spre studiere. Se primește.

Se comunică acum rezultatul scrutiniului, care e următorul:

Au întrunit majoritatea voturilor, în senatul școlar: Vasile Damian, Dr. Ioan Lupaș și Dr. Vasile Stan, din cler, iar dintre mireni: Andreiu Bărsceanu. Dr. Ioan Mihu, Virgil Onițiu, Dr. George Proca, Vasile Almășan și Dr. Lucian Borcia. În senatul epitropesc: Teodor Hermann, Romul Furdui și Vasile Duma din cler, iar dintre mireni: Partenju Cosma, Victor Fincu, Panteleon Lucața, Ioan A. de Preda, I. I. Lapedatu și Dumitru Vulcu.

Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Mețianu, îi declară pe toți aleși.

Se continuă desbaterile.

In numele comisiunei financiare raportează Nicolae Borzea în chestia ridicării unui hotel în piața Herman central Sibiuului.

Comisiunea propune facuviințarea ridicării acestei zidiri, și lăsarea în grija consistoriului realizarea planurilor, pe cari sinodul le aprobă.

Escelența Sa, Arhiepiscopul crede, că e mai rentabilă o casă de închiriat. Să nu se facă deci hotel, ci casă, ori să se facă hotel numai în cazul, că se află antreprenor sigur. Mai vorbește deputatul P. Cosma, apoi se primește propunerea comisiunei.

Același raportor propune votarea budgetului, pe anul 1913. Se votează, după lămuririle date de asesorul Nic. Ivan.

Urmează comisiunea petiționară, care s'a constituit sub prezidenția protopresbiterului Vasile Domaș, având de raportor pe Nicolae Macrea.

Raportorul propune în numele comisiunii, ca toate petițiunile, opt la număr, intrate la sinod, să fie predate consistoriului spre competență afacere.

Se votează cheltuielile sesiunii actuale sinodale, apoi Escelența Sa constată, că sinodul și-a terminat lucrările, și mulțumind deputaților pentru interesul și munca depusă declară sesiunea sinodală de încheiată.

Raportorul.

Sinodul din Garansebeș.

In ședința a cincia de Marți d. a. a venit la ordinea zilei raportul Consistoriului, ca senat școlar.

Din raport remarcăm, că școala noastră populară stă sub povara grea a legii apyoniane. Se răpește atîta timp cu limba maghiară, încât se neglijează celelalte obiecte de învățământ. Apoi cele mai multe cauze disciplinare, pornite de organele statului, sunt pentru neglijență în propunerea limbii maghiare. Cu toate greutățile, poporul a adus jertfe uriașe pentru susținerea școlaei (Prea S. Sa: Nicăiri nu s'au adus jertfe așa mari pentru școale ca în dieceza noastră!). În chestia revizorilor școlari nu s'a putut institui revizoratul școlar din lipsă de mijloace. Dar se va dispune ca să se numească de comisari școlari învățătorii cei mai buni, cari au să cerceteze școlaele nu la examene, ci în cursul anului școlar și să fie plătiți de parohii.

Raportul a fost însoțit de un mare și motivat expozeu al referentului, care arată prin date statistice, că pe terenul școlar, cu toate greutățile ce le întâmpinăm, suntem în evoluție continuă.

Raportul se primește.

Intre deciziuni mai relevăm:

Sinodul deocamdată nu se poate împăca cu ideea sistării institutului pedagogic diecezan, respective cu ideea fuzionării institutului cu cel din Arad.

In jurul creării unui post de revizor școlar central, se încinge o desbateră mai lungă. Comisia școlară propune crearea revizoratului, imediat.

P. S. Sa D-l Episcop, e încă pentru crearea revizoratului școlar, dar până se vor afla mijloacele (banii) de lipsă spre acest scop, să ne mulțumim cu un control mai sever al școlilor din partea comisarilor școlari.

In jurul chestiei să încinge o cutie mai lungă, la care iau parte Dr. V. Branișce, Dr. St. Petrovici, P. S. Sa Episcopul etc. In fine să primește pro-

punerea comisiei, cu amendamentul P. S. Sale.

S'a născut o vie și lungă discuție asupra memorandumului preoților din traciul Lugoșului și Oraviței pentru îmbunătățirea dotărilor preoților, cum și în jurul memorandumului preoților de la «Rev. Preoților» pentru urcarea congreui.

În urmă memorandumul de la Lugoș, Oravița și Caransebeș se predau unei comisii spre studiere până la ședința viitoare și se vor înainta totodată și Congresului național bisericesc. Memorandumul de la «Revista Preoților» se înaintază Congresului.

În ședința a șasea, între altele s'a votat 2000 Cor. ca spese în procesele cu biserica sârbească.

Referitor la ameliorarea salariilor profesorilor și oficanților consistoriali se ia următorul concluz:

«Întru cât în guvern va pune la dispoziția Consistoriului un ajutor mai mare, adăusele de 10, resp. 15% la salariul fundamental, votate acum, să se acopere din ajutorul de stat. Ameliorarea salariilor intră în vigoare cu 1 Ianuarie 1912.»

Se fac apoi alegerile pentru senatul școlar și episcopesc. Aesori ordinari au fost aleși în senatul școlar: St. Jianu, în cel episcopesc: Aurel Moacă.

Se votează diurnele deputaților și în urmă sinodul se declară de lăcheiat, prin o vorbire a P. S. Sale Dr. Cristea.

Din România.

Regele Carol de 73 ani.

Sâmbăta trecută, împlinindu-se 73 ani de la nașterea M. S. regelui Carol, această zi a fost sărbătorită în unii multe orașe ale României. În București, la Mitropolie, a fost oficiat un serviciu religios de I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Konon, asistat de preoții și diaconii mitropoliei, la care au luat parte mai mulți dintre miniștrii și persoanele marcante ale capitalei.

După oficierea serviciului religios, mai înainte ca d-nul ministru general Argetolanu să primească defilarea celor două companii din reg. 21 de sub comanda d-lui căpitan Mihăilescu, d-nul general Crăiniceanu, adresându-se trupe, spune soldaților că țara sărbătorește astăzi a 73-a aniversare a zile, de naștere a M. S. Regelui. Muzica militară a intonat «Imnul Regelui». În urmă d-nii miniștri și I. P. S. Mitropolit Primat, au primit defilarea celor două companii de infanterie.

Tot în aceeași zi s-a oficiat un serviciu religios la catedrala «Sf. Iosif», la care au asistat de-așezămii domni miniștri, ofițeri superiori și miniștrii puterilor străine; apoi în alte orașe ale României: Brăila, Galați, Constanța, Craiova, etc.

În memoria lui Petre Liciu.

Pentru continuarea operelor lui Petre Liciu, «Liga Culturală» a hotărât înființarea unui fond «Petre Liciu» pentru teatrul românesc. Iată textul publicat de Comitetul Ligii Culturale, secția București:

Aceia care a fost nu numai fala Teatrului Românesc, dar și cel mai nobil și devotat suflet al neamului nostru, Petre Liciu, vicepreședintele secției București a Ligii Culturale, ne-a părăsit. Nici unul din mijloacele, pe cari le-a întrebuințat Liga pentru realizarea idealului nostru românesc, n-a adus mai mult folos ca turneurile teatrale ale lui Liciu. În toată România, în Bucovina, în Ardeal, în orașe mari ca și în cele mai mici sate, ori unde a fost un suflet românesc, Liciu a jucat. Prin talentul lui admirabil, limba și ideea românească a trezit pretutindeni conștiința românească.

Scena lui Petre Liciu n-a fost numai aceea a Teatrului din București, ci pământul întregii noastre țări. Fără milă pentru trupul lui, a alergat în țina cu ochii atâtant asupra idealului său: Cultura românească prin Teatrul românesc. Această muncă fără preget la sleit puterile; a căzut în floarea vârstei și în plină tateea genului său artistic. În lupta pentru formarea conștiinței noastre naționale, Petre Liciu a fost cel dintâiu apostol al acestui neam; și atât de mare a fost opera lui, că moașele se văd chiar de acum.

Un singur mijloc avem ca să acoperim golul, pe care-l lasă și să-l cinstim amintirea. Acest mijloc este să-l continuăm opera.

Ban cu ban, să adunăm un fond uriaș care va fi «Fondul Petre Liciu» pentru teatrul românesc. Cu venitul lui în fiecare an o trupă de 4. ru, alcătuită prin grija Ligii Culturale, va fi ajutată ca să continue în pământul românesc opera lui Liciu. Trupa se va numi Trupa de teatru românesc «Petre Liciu».

Secția București, al cărei vicepreședinte a fost neuitatul Petre Liciu ia

asupra sa înalta datorie de a strânge, administra și întrebuința acest fond.

Este o datorie națională pentru fiecare Român, să-și dea banul său, pentru a se perpetua astfel amintirea lui Petre Liciu.

Banii se vor trimite pe adresa: Liga Culturală, fondul Petre Liciu, București, strada Carol Lueger, No. 1.

D. Vasile Antonescu, mare comerciant din Focșani, a luat inițiativa deschiderii unei liste de subscripție pentru strângerea fondului necesar ridicării unui bust regretatului artist Petre Liciu.

ȘTIRI.

— 9 Aprilie 1912.

Despărțământul Reghin al reuniunii învățătorilor gr. cat. din Arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș își va ține adunarea generală de primăvară la 11 Maiu st. n. a. c. în școala gr. cat. din comuna Curticap, la care adunare sunt invitați onorații preoți, ca directori școlastici, membrii fondatori, ordinari și ajutători, precum și toți aceia, cărora le zace la inimă cauza învățământului elementar. Din program dăm următoarele puncte: Cum să se propună limba română în școlile primare nedespărțite? Discuție asupra «Casei școlare». Georgiu Maior inv. pensionat în Reghin va ține, disertație liberă «Asupra modului, după care ar trebui să se propună Aritmetica în l-mul despărțământ al școlii primare», — arătat și în pracaș. Georgiu Șuteu învățător în Urișul de Jos va diserta tema «Educația morală». Alesandru Moldovan învățător în Reghin, ca emis al despărțământului la cursul de Fizică și Naturală, își va da sama, despre cunoștințele câștigate la acel curs.

Vărsări de apă. După cum se anunță din Seghedin, Tisa crește în continuu, luptându-se cu digurile de către Seghedin, pe când o mare parte din teritoriul Seghedinului-nou e acoperită de apă. Din zi în zi valorile amenință tot mai mult zăgazurile de apărare și dacă munele mai jos situate, așa că dacă apa va mai crește numai câteva zile — va fi inevitabilă, o groaznică catastrofă. Locuitorii comunelor de pe țărmurile Tisei se luptă desperați pentru evitarea pericolului; cu prea puțină speranță însă, deoarece Mureșul și Crișurile cresc în continuu în urma topirii zăpezii din munți. Vestii îngrijitoare șosec din Solnoe și tot astfel din Bihor, unde râul Er s-a revărsat, acoperind cu apă teritoriul întins. Prin mai multe din comunele jos situate, circulația pe străzi se face cu luntrii. Pe la Nagylak s-a revărsat și Mureșul.

Catastrofa lui Titanic. În locul unde vasul Titanic a fost îngropat de undele mării, apa are o adâncime de 3 mii metri; astfel, că toate bogățiile înecate sunt pierdute pe vecie. Vina catastrofei, după constatările de până acum, cade asupra directorului companiei «White Star Linie», Ismay, de oarece acesta comandase ca vaporul să se meargă cu cea mai mare viteză. Căpitanul Smith, care era numai comandant de formă, a trebuit să se supună ordinelor lui.

După declarațiile unei femei Tuffu Cordonné, care se salvase în ultima barcă, căpitanul Smith ar fi împușcat unu după altul pe toți bărbaiții, care se întreceau spre luntrii de salvare înaintea fermelor și copiilor. Pe un bărbat, care cercase să se salveze aruncându-se în mare, ca astfel să ajungă mai ușor la o luntră, glontele căpitanului l-a lovit deja în aler, înainte de a ajunge în apă. În momentul, când Titanicul s-a scufundat, gemetele celor o mie și jumătate de nenorociți, cari aveau să fie îngropați în undele mării, au erupt de-odată, ca niște răcnete de animale, amuțind apoi și dispărând în fundul mării.

Ziarele franceze dau în lista pasagerilor înecați pe vaporul naufragiat și pe dl și d-na Victor Penescu. Poate că d. Penescu, despre care vorbesc ziarele parisiane, să fie secretarul legației românești din Paris. Cert este că naufragiul «Titanicului» a făcut două victime românești.

Falsificatori de bani. De vre-o câteva săptămâni, prin împrejurimile Debreținului circula bancnote false de câte 10 și 20 coroane. Jandarmeria a pornit cercetări întinse pentru descoperirea falsificatorilor, în urma cărora se crede, că banda de falsificatori ar fi fost descoperită în comuna Böszörmény. Membrii acestei bande ar fi câțiva din cei mai bime situați proprietari ai respectivelor comune, cari, doocământat sunt puși sub controlul jandarmeriei. Jandarmeria crede, că încurcând va pune mâna pe toți membrii acestei bande, dintre cari mai mulți sunt împraștiați pe sate pentru punerea în circulație a bancnotelor false.

Necrolog. Intriștiții: Dimitrie Ripeanu, soț, Silvia Laura, Minerva, Tiberiu Ercule, Ioan, Emil Romeo, copii; preotul Basiliu și preoteasa Zoia, părinți; Zoia preotul Ripean, soacră; Olimpia Dimitrescu, soră; Iancu Dimitrescu preot; Mihail Ripeanu cu soția; Nicolae Ripeanu, Ștefan Ripeanu, Ilie Ripeanu, Maria, Iobășoiu și Alexandrina cumnați și cumnate și toți membrii familiei au adăna durere a aduce la cunoștință moartea prea iubitelor lor Eliza B. Ripeanu, în etate de 30 ani, înecată din vicia sâmbătă în 7 l. c. v. Ceremonia înmormântării, a avut loc Duminecă în 8 cor., la oarele 4 p. m. la Predeal. — Predeal, Aprilie v. 1912. — Odihnească în pace!

Dispariția unui aviator. Din Paris se anunță: Aviatorul Alland, care a plecat Miercuri din Chester spre Dublin, a dispărut de atunci. Joi dimineața aeroplanul a fost zărit la o mare înălțime deasupra canalului Irlandei. Căteva bărci cu pescari au plecat în căutarea aviatorului.

Revoluționarii bulgari omorâți de jandarmi. După cum se anunță din Salonic, în satul Urșea, de lângă Adjarlar, jandarmii au ucis pe 5 revoluționari bulgari învinuți de a fi pus la cale un atentat cu dinamită. S'au găsit 12 bombe de dinamită la locuințele lor.

După un an. Încă din August al anului trecut crășmarul din Neoplanta Dragutin Vulin făcuse o vizită prietinelui său Dusan Paity din comuna Káty, de unde dispăruse fără urme. Se credea la început, că Paity i-ar fi stins vicia prietinelui său, dar din lipsă de dovezi, cercetarea, ce se pornise contra lui a fost sistată. După două luni a dispărut din comuna și Paity. De atunci nu s-a mai știut nimic despre el, până în săptămânile trecute, când s-a reltors din America. Făcându-i-se atunci o perchiție domiciliară, într-un colț al pivniței lui a fost aflat cadavru lui Vulin, îngropat la o adâncime de 1 metru și jumătate. La aceasta, Paity și-a recunoscut fapta, mărturisind că el este ucigașul lui Vulin și că după ce l-a împușcat, l-a luat toți banii — 7 mii coroane — ce-i avea la dânsul și șigălele obiecte, pe cari le amanetase la casa de amanetare din Szabarka. Poliția a arestat și pe soția lui Paity, presupusă fiind ca complice al omorului.

Sărmanii birjari berlinezi rămân pe jos în fața născocirilor moderne, căci primăria orașului Berlin, de acord cu autoritatea ministerială de resort, a emis de curând o ordonanță, prin care previne pe proprietarii de trăsuri că, începând de la 1 Ianuarie 1913 nu se mai permite circulația pe străzile Berlinului, decât pentru trăsuriile cu motor, adică automobilele.

Amanta aviatorului Verrept. Alături a fost surprinsă într-o odăie a unui hotel din Paris o fată, tocmai în momentul când voia să se spânzure de crucea ferestrei. Reținută fiind dela acest fapt, de către personalul hotelului, fata n-a voit să destăinuiească nimic nevoind să-și spună nici chiar numele. O scrisoare însă, pe care o scrisese înainte de încercarea de sinucidere, a destăinuit totul. Din această scrisoare s-a aflat, că nenorocita este Mathys Verona, amanta aviatorului Verrept, care — după cum am amintit într-un număr trecut — făcuse o ascensiune cu aeroplanul și și-a căutat singur moartea, ne mai voind să-l cărmuiească. Verona scrisese în acea scrisoare, că în ziua premergătoare sinuciderii lui Verrept, se certase cu el și acesta s-a despărțit de ea cu cuvintele: Mai mult nu ne vom întâlni în viața aceasta.

La fondul orfanilor și văduvelor de meseriași, administrat de «Societatea meseriașilor români din Blaj», au intrat următoarele contribuții: d-l Octavian Măcelar — librar în Blaj, din prilejul logodnei ficei sale Marioara cu d-l Ioan Băcuș aculțător în teologie, 5 cor., Victor și Eugenia Tordoșan, Sibiu 1 coroană.

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare a «Societății meseriașilor români din Blaj», au contribuit: Dr. Iacob Radu, canonic Lugoș 10 cor. Ioan Vișa, notar Geogel, Dr. Ioan Selăgean, medic Bala-mare câte 3 cor., Dr. Victor Bujor prof. de teol. Gherla, Nicolae Aron, cancel. metrop. Blaj, câte 2 cor. Dr. Alesandru Fodor, medic Alba-Iulia, Dr. Ioan Pop adv. Alba-Iulia, Victor și Eugenia Tordoșan, Sibiu, Mihail Ittu, Arad prețul broșurii «Impresii» de Dr. Năulescu — câte 1 cor., N. Licareți, sublocotenent — Sibiu 50 bani.

Cancelaria advocației a d-lui Dr. Emil Babeș, în Budapesta din 1 Mai va fi mutată la Buda: I. Kemenez utca Nr. 4. (lângă podul «Ferencz-József»).

În cancelaria mea află aplicare imediat un scriitor cu praxă în cele advocațiale. Dr. Nicolae Ionescu, avocat în Caransebeș.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Dar pentru Internatul-Orfelinat. În memoria decațiilor părinți Ioan și Elena Bogdan, copii lor au dăruit prin Dna Maria Popescu-Bogdan, suma de 200 cor. Internatului-Orfelinat, cu menirea să formeze fondul «Ioan și Elena Bogdan», din al cărui venit să se ajutozeze fetițele orfane și sărace ale acestei instituțiuni. Primească generoșii binefăcători și pe calea aceasta espreșiunea adâncel mulțămite. Din ședința Comitetului Reun. Fem. Române ținută în 19 Aprilie 1912. — Maria B. Baiulescu președintă.

Convocare Adunarea generală ordinară a «Asociației pentru sprijinirea învățătorilor și școlărilor români meseriași din Brașov» se va ține Duminecă, în 5 Maiu 1912 st. n. la oarele 3 v. m. în localul Asociației, strada orfanilor 3, cu următorul program: Deschiderea adunării prin președinte. Alegerea unei comisii de 3 membrii pentru verificarea procesului verbal al adunării. Raportul comit. pe an. de gestiune 1911. Raportul comisiei externe despre cenzurarea socotelilor pe an. 1911. Alegerea comitetului pe trienul 1912—1914. Alegerea comisiei numite în punct 5. pe trienul amintit. Votarea bugetului pe an. 1912. Eventuale propuneri, cari au să se facă după cum prescrie art. XIX. din statute. Închiderea adunării. Petru Pop, președ. Asociației.

Nota: Conform art. XVIII. din statutele Asociației, vot și drept de alege activ și pasiv au numai membrii ordinari, fondatori și protegători, cari și-au plătit taxa. Cealalți membrii au numai vot consultativ.

Necrolog. Subscriși cuprinși de adâncă durere anunță rudeniilor, prietinelor și cunoșcătorilor încetarea din viață a mult regretatului și neuitatului nostru fiu, soț, tată, frate, socru, bunic și cumnat Radu N. Butu în etate de 76 de ani. După lungă și grea suferință, împărțită fiind cu Sf. Taine și-a dat bunul și nobilul său suflet în mâinile Creatorului Sâmbătă, în 8 Aprilie st. v. la ora 5 p. m. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre vecință odihnă Marți, în 11 Aprilie st. v. la 10 oare a. m. în cavoul familiar din cimiterul bisericii Sf. Arhangheli Mihail și Gavril din Satulung (biserica veche). Satulung, în 10 Aprilie v. 1912. — Reveica N. Butu, mamă. Maria R. Butu, soție. Ioan, Ștefan și George, fi. Elena Părvu, Maria Panțu, Ioan Părvu, Ioan Panțu, gineri, Emilia I. Butu, Paraschiva St. Butu, și Ecaterina G. Butu, nurori.

— Odihnească în pace.

Apollo Bioscop. Marți și Miercuri în 23 și 24 Aprilie. Cea mai nouă senzațiune a companiei Nardisk Film. «Desdemona». Rolul principal W. Peilander membru al teatrului regal danez din Copenhaga. Dramă socială în 2 acte Filmul lung 1000 metri. Număr afară din program. «Tragedia Irlandeză» Dramă socială în 2 acte. Filmul lung 1100 metri. Genua (vedere.) Vănatul de fasan în Welo (sport.) Comandanții nebunilor Filmul lung 500 metri (humor.) Champyoul lumii (humor.) Amorul tragic (dramă.) Filmul lung 500 metri.

În pregătire: «Înjuratul păcatului» Mare dramă socială în 2 acte Filmul lung 1000 metri Joi și Vineri program nou.

Litere, arte și științe.

Cutremurele de pământ.

— Urmare. —

În 1906, s'a întâmplat la San-Francisco — regele Oceanului Pacific — cel mai puternic cutremur, despre care se pomenesc în Statele-Unite. Deșteptați în zorii zilei de o groaznică sguduitoră, locuitorii văzură înmărmuriți cum s'au prăbușit toate casele din vecinătatea oceanului. Peste o mie de cadavre fură scoase de sub năruituri. Pagubele s'au ridicat la cel puțin două miliarde de lei. Din cei 400.000 de locuitori ai orașului, două treimi au rămas cu desăvârșire săraciți.

În 1908, Mesina — oraș mare în Sicilia — satele din împrejurimile sale, precum și ținutul Calabriei de pe coasta de miază-zi a Italiei, au fost bătute de unul dintre cele mai înspăimântătoare cutremure. Aproape 200.000 de oameni și-au găsit moartea sub dărâmurile caselor, sau în valurile ce năvăliseră asupra uscatului, 350.000 au scăpat numai răniți, iar 2 000 și-au pierdut mințile.

Unele ținuturi sunt mai des bătute de cutremure, altele mai rar; nu este însă nici un loc pe pământ, care să fie pentru totdeauna cruțat de aceste sbuciumări. Iată ce se spune despre un cutremur din țara noastră:

«În ziua de Sf. Paraschiva, într-o Marți, la 14 Octomvrie 1802, când Bucureștenii se pregăteau să primească pe Constantin-Vodă Ipsilante, care venia cu domnie nouă dela Constantinopol, într'acea zi, pe la 12 și jum. d. a Capitala e dărâmată de cutremurul cel mare, cum l-a numit poporul multă vreme pe urmă. Cocoșii, câinii, caii, boii, dau de mai înainte semne de o groază nepricepută și când au început sguduiele, ceva asurzitor și ne mai auzit, niște strigăte, sbierete, mugete, urlete s'au ridicat cătră ceruri, amestecându-se cu sgomotul duduiturilor, cari se rotocoliau pe sub pământ. Fiecare se aștepta, ca pământul să-i arape sub picioare și să-l înghită în adâncimile sale!...» (Va urma).

Să contribuim la fondul naștrilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii «Ardeleana» în Orăștie — Seászváros.

Serbările societății „Petru Maior“.

— Dala trimisul nostru special. — Budapesta, Duminecă la amiază. La încheierea ziarului am mai primit următorul raport:

Parastas. Șirul festivităților jubilară s-a început azi dimineață la orele 10 a. m. prin serviciul divin și parastatul solemn oferit în capela gr. or. românească din strada Hollo (casele fundațiunii Gozsdu), oficiat de P. C. L. L. protosincelii Roman Ciorogariu, Ghenadie Bogoevici și preotul militar Pop. În decursul serviciului divin corul mixt al studenției noastre academice sub conducerea d-lui Fira a cântat în mod înălțător cântările liturgice și de parastas. La serviciul divin a luat parte un număr de peste 500 persoane, cari dovedindu-se saele de prea neîncăpătoare pentru atâta lume, în parte mare au fost nevoiți să ocupe odăile laterale și coridoarele.

După oficierea parastatului P. C. Sa protosincelul Romul Ciorogariu a rostit o frumoasă vorbire ocazională, arătând importanța generației de bărbaiți, în a căror vecință pomenire s'a săvârșit acest act religios și îndemnând tinerimea să urmeze cu sfințenie tradițiunile sfințe ale antemergătorilor, căci numai un popor, care are tradiții și morminte sfințe, numai acel popor poate să aibă și viitor. Un poper fără tradiții este condamnat perzării. De încheiere P. C. Sa imploară binecuvântarea și ajutorul cerului, ca în sufletele generațiunii de azi să vie pururea tradițiunile erezite din moși-strămoși, îndreptându-ne pe toți pe calea fericirii și bunăstării neamului românesc.

Cassarea ședinței festive.

Ședința festivă, care avea să aibă loc azi la 11 oare, s-a cassat din program. Cauzele sunt multe, ivindu-se câte-va pedecle neînăturabile, între altele îmbolnăvindu-se și doi dintre conferențiarii amintiți. Dar e mai bine așa, căci altfel prezența renețatului Segheșcu ar fi produs între oaspeții un mare resens și chiar scene turbulente, cari ar fi avut urmări neplăcute pentru societatea «Petru Maior».

La orele 2 p. m. se ține banchetul, care promise să devină o mare manifestațiune națională-socială. Până când v'a scriu aceste rânduri, sunt anunțați peste 300 participanți, dame și domni. Deseară voiu continua raportul.

Rap. Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Branice et Comp Redactor responsabil: Ioan Brolea.

Flori proaspete se află în bogat asortiment în Hala de flori Wilhelm Fink, Strada Vamei 35. Palatul Ozell, vis-a-vis de cafoncu Tram: silvania. — Telefon Nr. 85. Recomand grădinaritul tehnic pentru aranjarea de grădini moderne la case

Eduard Orendi

comersant.

Șeful senior al firmei E. & A. Orendi a încetat subit din viață în 21 Aprilie a. c. la 3 ore p. m. în etate de 55 ani, după o viață laborioasă. Inmormântarea va avea loc Sâmbătă în 23 Aprilie a. c. la 3 ore p. m. din locuința sa Târgu Grăului Nr. 5 în cimiteriul evanghelic din cetate.

Brașov, 22 Aprilie 1912.

Jalnica Familie.

Georg Copony

Str. Furculiții 3. BRAȘOV, Str. Măcelarilor 4.

Uzină de lăcătușerie, instalațiuni de gaz, conduct de apă pentru iluminății electrice.

Lucrează: balcoane la grădini, balustrade, grilaje la morminte, balustrade de fer și ferestri la scări, uși, obloane și orice lucrare de ferărie. — Pentru instalații electrice întocmiri complete de oțel. Console, grilaje pentru ferestri. — La zidiri lucrările ce cad în bransa lăcătușeriei. — Primesc lucrări a ferumina cu acetilen și oxigen. Aranjamente moderne pentru bucătării, odăi de baie, closete. Instalații moderne pentru iluminare cu gaz și unde nu se află canalizație de gaz pe stradă. Praxa îndelungată mă face destoinic a lucra bine și solid. — Despre lucrul meu durabil garantez.

GEORGE SZÖCS

croitor civil și militar

BRAȘOV, Strada Mihael-Weiss Nr. 10.

casa proprie.

Deposit de cele mai nouă stoffe indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

Aspirin

veritabil adeseori se imitează, cumpărați numai cel introdus de noi în comerț cu

Aspirin-Tablette

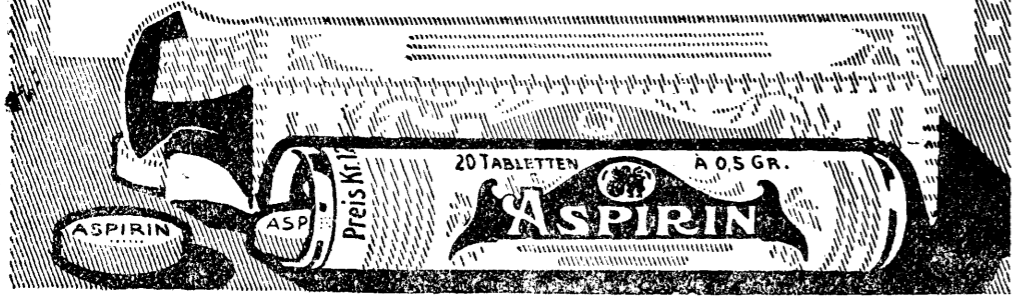
pachetate original ca ilustrația alăturată (o sticlută cu 20 tablete à 0.5 gr. K 1.20.)

Pe fiecare tabletă este imprimat cuvântul Aspirin.

Nu numai aceste tablete sunt garantate ca preparat veritabil.

Cereți exclusiv Aspirin în tablete originale.

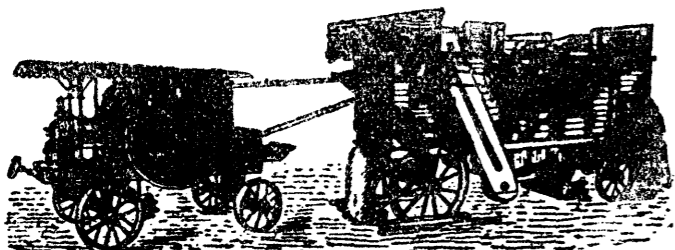
Farbenfabriken vorm FRIEDR. BAYER & Co. — Ebfeld und Leverkusen b. MÜLHEIM a. RHEIN.

Nouă firmă românească

IOAN V. FÊT

Budapesta, Nagymező-utca 36 b.

MOTOARE

cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: Treierătoare cu motor, maenji și mână, pluguri grăpi etc. Pompe de fântâni și incendiu cu forță motorică. Măci. Mașini de sămănat cu mână, cari în urma efinității precisiunii și manuire ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, Catalog ilustrat și Preliminar la dorință GRATIS și FRANCO.

Desfacere totală concesionată de autorități.

Din cauza zidirei localului nostru de vânzare desfacem cu începere de astăzi toate mărfurile ce le avem în deposit constatatoare din haine gata pentru **Domni, băeți și copii**, precum și stoffe de postav, și căptușeli pentru croitori, cu prețuri foarte scăzute sub costul lor.

Cu toată stima:

Depner, Roth & Westemean,

BRAȘOV, Strada Vămiei Nr. 3.

Desfacere totală concesionată de autorități.

Vite

nobilitate americ. de butași, diferite soiuri lăferează

cu garanție, asortiment bogat de tot soiul. Firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă.

Prima Pepinerie cu vite nobilitate de pe Târnava.

Proprietar: **F. CASPARI**, Mediaș Nr. 17 (Ardeal)

Cereți catalogul prețurilor.

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Proprietarii de vite, înaintea de a comanda își pot câștiga siguranța verbal sau prin scris la persoane cunoscute, despre soliditatea firmei de sus.

Subsemnatul

pictor academic

absolvent al școlii de pictură din București și München, aduce la cunoștință publică, că după o praxă de mai mulți ani, făcută în străinătate s'a stabilit în orașul Budapesta, VII, Horánszky-utca 5 și este în plăcuta situație de a executa

tot felul de picturi

icoane sfinte, icoane pentru sărutat și pentru iconostas zugrăvit artistic etc., precum iconostasuri, altare, avomnuri, iertovnice, tabernacule, troițe și luminare stătătoare etc. aurituri: în bronz, metal, argint, aluminiu și în tot ce privește această branșă. — Primesc lucrări în aparate și în general și orice reparațiuni istorice. — La caz de trebuință pentru a lua în efectuare lucrări mai mari, rog a mă aviza prin o corespondență. — La cerere se trimite schițe și informațiuni. Cu stimă

CONSTANTIN PETRIDE,

pictor academic

Budapesta, VIII. Horánszkyi utca 5.

O t r a v ă

pentru cloțani

cu efect sigur și contra șoarecilor de casă și câmp, în pachete cu preț de 1, 2 și 3 cor. se capătă la St. Beer, Brașov, Strada neagră Nr. 16. Tot acolo se vinde și unelte de dogărie. 175.3-25.

Linia Holland-America, Rotterdam

Societatea de vapoare pe acții a liniei Holland-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Mers săptămânal al vapoarelor între

Rotterdam-Newyork Kanada.

Cancelaria: Budapesta VII, Nefelejts utca 47.

Vasile Muscalu

primul atelier de curelari român

în Brașov, Strada nouă Nr. 18 (casele proprii). Am onoare a recomanda On public din Brașov și jur Atelierul meu de curelărie, provăzută cu tot felul de hamuri de lux și pentru lucru, din piele de blanc, precum și tot felul de curele de incins, șerpăre, gele în diferite colorii, artistic lucrate. Se primesc și reparațiuni de tot felul, curele, geante de călătorie și punji etc. etc. precum și plosci de Lemn îmbrăcate în curele frumoase, în mărimi și colorii diferite.

La atelierul meu de pielărie din Brașov, comanda postală se efectuează grabnic și cu prețuri moderate.

A viz.

Am onoarea a aduce la cunoștință On. mustrerii că m-am reîntors din călătoria de studii de 6 săptămâni pe care am făcut-o în străinătate pentru câștigarea de cunoștințe în ce privește branșă mea atât în praxă ca și în teorie. După sistemul renumit „Le Grand Chic” ofer ce este mai perfect.

Rugându-mă și mai departe pentru sprijinire semnez

cu deosebită stimă
Gergely Sándor,

atelier de mode pentru dame
Piața mare Nr. 25.

Ioan Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.
(La regele gulerilor.)

Vă recomand manezinul meu mare de ciorapi de bărbați, dame și copii și ciorapi de turist, cămăși albe și colorate de turist. Ismene lungi și scurte până la genunchi. Guleri, manjețe și cravate moderne. Umbrelor, Toilet și Parfumerie. Vă servesc solid și sigur.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunare.

Administr. „Gazetei Transilvaniei”